

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 179. Vtrum & in quo sensu in Angelis possit esse tantum peccatum superbiæ & inuidiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

angelus autem, & quælibet creatura possibilis, sicut non est prima regula circa supernaturalia, sic neque est prima regula circa naturalia; dicendum Sanctum Thomam existimasse angelum, & quamlibet creaturam rationalem possibilem esse naturaliter peccabilem, non solum circa supernaturalia, sed etiam circa naturalia. Rationes etiam, quas Sanctus Thomas affert 3. contragentes, cap. 109. & questione 16. de malo probant absolute peccabilitatem angelorum, ut aduertit Suarius lib. 3. de angelis, cap. 7. num. 11. Quia tamen Sanctus Thomas agit de angelis, in quantum de facto ordinati sunt ad finem supernaturalem, explicare solet eorum peccabilitatem per hoc, quod possint deficere à dilectione supernaturali, & à fine supernaturali, ut notat Suarius loco citato.

24. Ad 1. nego maiorem: ideo enim aliqua entia, puta angeli, non possunt deficere physice per corruptionem, & mortem, quia non habent materiam capacem, & susceptiuam plurium formarum substantialium, quarum una afferat priuationem alterius; sed iidem angeli habent potentiam eligendi plura bona opposita, partim honesta, partim inhonesta: ergo possunt eligere non solum bona honesta, & conformia regulæ, sed etiam inhonesta, ac difformia regulæ morali, ac sic peccare. Hinc retorquetur argumentum. Nam sicut eo ipso, quod aliqua includant materiam, quæ sit potentia receptiua formarum substantialium oppositarum, possunt physice mori, vel corrumpi, sic eo ipso, quod aliqua habeant potentiam electiuam bonorum contrariorum honestorum, & inhonestorum, possunt peccando mori, ac corrumpi moraliter; sed angeli, & quælibet creatura rationalis habet talem potentiam electiuam, ut probatum est num. 15. ergo.

25. Ad 2. nego, quod in omnibus angelis ita se habeant ad animam rationalem, sicut corpora cœlestia se habent ad corpora inferiora. Nam ut supponitur in argumento, corpora cœlestia comparantur ad inferiora, sicut corpora physice incorruptibilia ad corpora physice corruptibilia, & tamen anima rationalis est physice immortalis, & incorruptibilis, sicut angeli. Sicut igitur angeli, & anima rationalis, quia conueniunt in hoc, quod sunt formæ substantiales independentes à materia, quæ independentia est causa incorruptibilitatis, & immortalitatis physice, conueniunt in physica incorruptibilitate, & immortalitate: sic quia conueniunt in hoc, quod habent potentiam electiuam bonorum oppositorum, ac non sunt prima regula morali, nec vident naturaliter primam regulam moralem, prout est in se, conueniunt in hoc, quod peccando, possunt deficere à prima regula, & sic moraliter corrumpi, ac mori.

26. Ad 3. distingo minorem: dilectio Dei sub conceptu boni communis includentis proprium est naturalis Angelis, concedo:

dilectio Dei sub cōceptu primæ regulæ prohibentis, quædam bona propria est naturalis Angelis, in quantum naturale opponitur libero, nego minorem: & distingo eodem pacto consequens. Conformiter ad dicta questione 169. num. 23. in resp. ad 4. Angelus licet necessario saltem necessitate specificationis amet Deum sub conceptu boni communis includentis proprium, tamen dum Deum non videt prout est in se, non necessario amat Deum sub conceptu primæ regulæ prohibentis multa bona propria: ergo potest liberè deficere ab amore primæ regulæ, quo primam regulam præferat omnibus bonis propriis, & sic peccare: siquidem illa altera dilectio Dei ut boni communis includentis bonum proprium potest coniungi cum peccato, quo quis eligat bonum proprium prohibitum per primam regulam.

27. Ad 4. transeat, quod Angeli non possint velle nisi bona vera, possunt tamen velle non solum bona superiora, sed etiam inferiora, non solum honesta, sed etiam prohibita, ac proinde possunt peccare. Bona autem, propter quæ Angeli peccant, sunt vera bona physica, licet sint mala moraliter.

28. Ad 5. Ad peccatum initiale sufficit ignorantia negationis, qua quis non videat primam regulam prout est in se, & prout est infinitum bonum continens omnia alia bona; sed Angelus, & quælibet creatura possibilis naturaliter habet hanc ignorantiam negationis, cum non possit naturaliter videre Deum, qui est prima regula etiam naturalis: ergo Angelus, & quælibet creatura possibilis naturaliter habet ignorantiam sufficientem ad peccandum.

29. Ad 6. patet ex dictis: siquidem nu. 13. & sequent. allata est ratio, propter quam repugnat creatura impeccabilis. Ad locum Augustini respondeo primò cum Vasquez 1. p. disput. 231. cap. 3. num. 24. verba allata à Magistro non haberi apud S. Augustinum loco citato, sed Augustinum ibi solum asserere meliorem esse naturam creatam, quæ nolit peccare, quam illam, quæ non solum potest, sed etiam vult peccare. Addo, quod verba illa: *Talem Deus potuit fecisse hominem, qui nec peccare posset, nec vellet*, sufficienter verificari per hoc, quod Deus fecisset hominem impeccabilem, non per naturam, sed per gratiam.

QVÆSTIO CLXXIX.

Vtrum, & in quo sensu in Angelis possit esse tantum peccatum superbiæ, & inuidiæ?

S. Tho. quæst. 63. art. 2.

1. **V**identur in Angelis non solum posse esse formaliter peccata superbiæ, & inuidiæ, sed etiam alia peccata, vimirum iniuriæ, homicidij, odij contra Deum, & proximum

num, idololatria, quo vnus Angelus deferat alteri honores diuinos, inobedientiæ formalis, ira: primo enim dæmon potest alicui contra ius damnum inferre in bonis externis, sicut de facto dæmon damnum intulit Iob: potest alterum in membris lædere, ac mutilare: potest etiam iniuste occidere: sed in istis casibus peccabit peccatis iniustitiæ, homicidij: ergo.

2. Secundo potest Angelus Deum odisse, ac alium Angelum; ergo potest peccare peccato odij contra charitatem.

3. Tertio potest vnus Angelus alteri Angelo deferre honores diuinos, puta Angeli inferiores possunt diuinos honores deferre Luciferò: sed tunc peccabunt peccato idololatriæ: ergo.

4. Quarto inobedientia specialis est, qua quis vult directè non parere superiori: sed Angeli possunt velle directè non parere Deo: ergo.

5. Quinto dæmones delectantur obscenitatibus peccatorum carnalium, vt docet Augustinus lib. 14. de Ciuit. cap. 3. sed talis delectatio spectat ad peccata luxuriæ: ergo.

6. Sexto non solum superbia, & inuidia, sed etiam auaritia, ira, & accidia sunt peccata spiritualia; sed Angeli sunt capaces omnium peccatorum spiritualium: ergo.

7. Septimo ex Gregorio lib. 31. Moral. cap. 31. ex superbia oriuntur plura vitia, & similiter ex inuidia: ergo sicut Angeli possunt peccare peccatis superbiæ, & inuidiæ, sic peccare possunt peccatis, quæ oriuntur ex superbia, & inuidia.

8. Respondeo cum Sancto Thoma hoc art. 2. quæst. 63. peccatum aliquod posse esse dupliciter in aliquo: primò secundum reatum tantum: secundo non solum secundum reatum, sed etiam secundum affectum: ex. gr. in eo, qui consilio, vel suasionem inducit alterum ad fornicandum, adulterandum, sed ipse non fornicatur, nec adulteratur, peccata fornicationis, & adulterij sunt secundum reatum tantum, cum illi imputentur ad culpam, & poenam, sed non sunt in illo secundum affectum: at in eo, qui ipsemet fornicatur, adulteratur &c. peccata fornicationis, adulterij &c. sunt non solum secundum reatum, sed secundum affectum. Hoc posito, Sanctus Thomas ponit duas conclusiones.

9. Prima conclusio est: in dæmonibus secundum reatum tantum possunt esse omnia peccata. Probatur: nam dæmones possunt inducere, ac de facto suis tentationibus inducunt homines ad committenda omnia peccata etiã carnalia; sed qui inducit alterum ad committendum aliquod peccatum, contrahit reatum, & malitiam illius peccati: ergo omnia peccata possunt dari in dæmonibus secundum reatum tantum.

10. Secunda conclusio est: in Angelis secundum affectum possunt solum esse peccata superbiæ, & inuidiæ. Probatur: nam creatura spiritualis potest per se solum affici, & habere

affectum ad bona conuenientia naturæ spirituali: sed Angeli sunt purè spirituales, & carent omni corpore, & omni sensu materiali: ergo possunt per se affici, & habere affectum solum ad bona conuenientia naturæ spiritualis: sed naturæ spirituali conueniunt solum bona spiritualia, non autem materialia, corporea, & sensibilia; ergo angeli possunt per se affici, & habere affectus ad sola bona spiritualia, non autem ad materialia, corporea, carnalia, & sensibilia; sed in affectu boni spiritualis non potest esse peccatum, nisi in quantum quis vult bonum spirituale, non seruando regulam superioris, & hoc est peccatum superbiæ, quod consistit in hoc, quod quis non vult subesse superiori, cui debet subesse: ergo primum peccatum angeli non potuit esse aliud, quam superbiæ, siue affectus, quo voluit bonum aliquod spirituale, non se subdens regulæ superioris, cui debebat subesse. Ex superbia angelorum potuit in ipsis oriri peccatum inuidiæ. Potuit enim angelus affectare excellentiam singularitatis; sed qui per superbiam appetit excellentiam singularitatis, existimat impedimentum talis boni, si alter habet idem bonum, ideoque non vult alterum peruenire ad illud bonum, & dolet, si perueniat; affectus autem, quo quis dolet de bono alterius vt impediens sibi excellentiam singularitatis est affectus, & peccatum inuidiæ: ergo in angelis potuit etiam dari peccatum, & affectus inuidiæ, quo inuidit homini, ac doluit de bono hominis, ac etiam inuidit Deo, & doluit de excellentia diuina, ac de gloriâ, quæ Deo accidit ex bono, & exaltatione naturæ humanæ: ex hac autem inuidia conatur impedire salutem hominis, & gloriam, quæ Deo prouenit ex salute hominis, & homines inducere ad omnia peccata, & consequenter contrahit reatum omnium peccatorum. Ideo S. Augustinus, quem Sanctus Thomas citat in argumento sed contra, lib. 14. de Ciuit. cap. 3. dicit. *Diabolus non est fornicator, aut ebriosus, neque aliquid huiusmodi: est tamen superbus, & inuidus.*

11. Pro explicatione huius doctrinæ, & solutione obiectionum, debet aduerti plures posse fieri quæstiones. Prima est vtrum angeli possint contrahere reatum omnium peccatorum. Respondet affirmatiuè Sanctus Thomas, vt dictum est num. 9. & probat: nam cum possit inducere ad committenda quælibet peccata, potest contrahere reatum omnium peccatorum.

12. Secunda quæstio est, vtrum angeli non solum possint alios inducere ad omnia peccata, sed etiam possint per se ipsos exercere, & opere consummare omnia peccata. Respondendum negatiuè. Nam cum careant corpore, & sensu, non possunt per se exercere peccata carnalia, quæ exercentur per corpus, & per sensibiles, & carnales delectationes. Non possunt igitur per se ipsos exercere, & opere consummare peccata luxuriæ, & gulæ. Rursus cum peccatum auaritiæ consistat in in-

V u u mo:

522 De peccato Angeli ex superbia, & inuidia.

moderato appetitu rerum temporalium, quæ possunt pecunia æstimari, in quantum veniunt in vsum vitæ humanæ: angeli cum sint incapaces talis vsus humani, materialis, & sensibilis, non possunt per se ipsos exercere, & opere consummare peccatum auaritiæ. Peccatum iræ propriè consistit in hoc, quod quis per vindictam velit inordinatè satisfacere passioni sensibili, quæ causatur ex apprehensione contemptus; sed angeli cum sint incapaces talis passionis sensibilis, non possunt velle illi satisfacere per vindictam; ergo non possunt per se ipsos exercere, & opere consummare peccatum iræ. Accidia est quædam tristitia, qua homo redditur tardus ad spirituales actus, propter corporalem laborem: sed angeli sunt incapaces corporalis laboris; ergo non possunt per se ipsos exercere, & opere consummare peccata accidiæ. Cum igitur angeli ex septem peccatis capitalibus non possint propriè per se ipsos exercere, & opere consummare peccata auaritiæ, luxuriæ, gulæ, iræ, & accidiæ, sequitur, quod possint per se ipsos exercere solum, & opere consummare peccata superbiæ, & inuidiæ, in quantum inuidia, sumitur non pro passione appetitus sensitiui, sed pro affectu, quo voluntas dolet de bono alterius, & conatur illud impedire.

13. Tertia quæstio est, vtrum angeli possint per se ipsos exercere peccata iniustitiæ contra bona externa, contra famam, & contra vitam alterius. Respondendum affirmatiuè. Nam potest dæmon contra ius alterius inferre nocumentum alteri in bonis externis, sicut intulit Iob; potest alterum iniuste infamare, mutilare, occidere; ergo potest opere exercere peccata infamationis, mutilationis, homicidij &c. Potest etiam mentiri mendacio pernicioso, ac de facto, vt dicitur Io. 8. *mendax est, & pater mendacij*, & suo mendacio causauit lapsum, & ruinam primorum parentum, & totius generis humani; ergo potest per se ipsum hæc peccata exercere, & opere consummare.

14. Quarta quæstio est, vtrum angeli possint etiam per se ipsos consummare peccata contra charitatem, odio habendo Deum, & proximum; contra religionem, tribuendo creaturæ, puta alteri angelo honores diuinos?

Respondendum affirmatiuè, non solum, in quantum hæc peccata consummantur per actum internum odij, sed etiam in quantum consummantur opere externo, impediendo bonum proximis, & inferendo illis mala, & impediendo Deo gloriam, quam haberet ex salute hominum. Potest etiam peccare contra religionem, & opere consummare peccatum idololatriæ, tribuendo creaturæ, puta alteri angelo honores diuinos.

15. Quinta denum quæstio est, in quo sensu debeat intelligi, ac verificetur doctrina Sancti Thomæ, quod in Angelis secundum affectum non possint esse alia peccata, quam superbiæ, & inuidiæ.

Respondeo ex Caetano in commentario, quod Sanctus Thomas non negat angelos posse etiam opere perpetrare, & consummare alia peccata odij Dei, & proximi, iniustitiæ, homicidij, mendacij, idololatriæ &c. vt ostensum est num. 14. sed solum asserit, quod hæc peccata non potest committere, nisi ex motiuo superbiæ, & inuidiæ, & ita, vt prima angelorum peccata debeant esse superbiæ, & inuidiæ. Quod hic sit sensus Sancti Thomæ, patet. Nam in corpore articuli concludit: *unde primum peccatum angeli non potest esse aliud, quam superbia, sed consequenter potuit in eis etiam esse inuidia*. Quod autem hoc sit verum, probatur, explicando discursum Sancti Thomæ. Homines enim, quia habent corpus, possunt per se inordinatè affici ad bona corporea, nimirum ad bona temporalia pecunia æstimabilia, quæ veniunt in vsum vitæ humanæ, ad delectationes gustus, & venereas, ad delectationem satisfaciendi passioni sensibili iræ, quæ vt dicit Homerus relictus ab Aristotele 1. Rhetor. cap. 11. & 2. Rhetor. cap. 2. est dulcior melle, & ad corpoream quietem, quæ est contraria labori corporeo: sed hæc sunt motiua auaritiæ, luxuriæ, gulæ, iræ, & accidiæ; ergo homines possunt peccare ex motiuis etiam horum quinque vitiorum capitalium. Angeli è conuerso cum careant corpore, non possunt per se affici ad hæc bona corporea, ac proinde non possunt peccare ex motiuis horum quinque vitiorum capitalium. Possunt ergo solum per se inordinatè affici ad bona spiritualia, & purè intelligibilia ipsorum naturæ conuenientia: sed bonum spirituale eatenus solum mouet inordinatè, quatenus mouet ad non seruandam regulam præscriptam à superiori iure appetendo, & procurando, quod est motiuum superbiæ: ergo angeli ad primo peccandum non possunt moueri, nisi ex motiuis superbiæ, & ex hoc motiuis potest statim oriri inuidia, qua doleant de bono Dei, & aliorum, in quantum impedit ipsis singularitatē, quam ex superbia affectant; ergo licet ex his motiuis, superbiæ, & inuidiæ opere etiam consumment alia peccata, tamen verum est, quod per se primò afficiuntur solum ad motiua superbiæ, & inuidiæ, vt docet Sanctus Thomas.

16. Confirmatur primò: nam Sanctus Thomas supponit septem esse peccata, seu vitia capitalia, ad quorum nimirum motiua ita homines per se afficiuntur, vt ex ijs committant cætera peccata contra varia præcepta, & quærit, vtrum etiam angeli possint per se affici ad talia motiua, ex iisque peccare, ac proinde vtrum talia vitia sint etiam capitalia respectu angelorum, ac respondet, quod potest peccare solum ex motiuis superbiæ, & inuidiæ, non autem ex motiuis aliorum quinque vitiorum, ac proinde quod superbia solum, & inuidia sunt vitia capitalia respectu angelorum. At non negat, quod ex motiuis superbiæ, & inuidiæ possint etiam opere consummare plura peccata specie diuersa contra plu-

res

res virtutes, & plura præcepta, vt dictum est num 12. Sed hæc doctrina magis explicabitur quæst. sequenti 180. dum examinabitur, quodnam fuerit primum peccatum angelorum?

17. Ad 12.3. & 4. concedo in angelis non solum posse esse formaliter, & ita, vt opere consummentur peccata superbiæ, & inuidiæ, sed etiam peccata iniustitiæ, homicidij, odij contra Deum, & proximum, idololatræ, inobedientiæ formalis, sed ita, vt committantur, ex motiuo duorum vitiorum capitalium, nimirum superbiæ, & inuidiæ, vt explicatum est num. 15. & 16.

18. Ad 5. distinguo maiorem: dæmones delectantur obsecrnatibus peccatorum, ita vt afficiantur ad delectationes carnales, nego: ita vt ad illas non afficiantur, sed solum ex inuidia velint, & gaudeant peccatis hominum, in quantum impediunt eorum salutem, & beatitudinem, concedo maiorem: & distincta eodem pacto minori, distinguo consequens: ergo in dæmonibus sunt peccata luxuriæ imputatiue, & quoad reatum, concedo: sunt formaliter, & ita, vt illa opere consumment, & habeant affectum ad motiuum proprium, ipsorum, hoc est ad carnales delectationes, nego consequentiā. Ex dictis in angelis possunt esse omnia peccata quoad reatum, peccata carnalia non possunt esse formaliter, & ita, vt opere compleantur, & consummentur, nec ita, vt angeli afficiantur ad delectationes carnales, quæ sunt proprium eorum motiuum, sed solum ita, vt homines ad ea inducant ex motiuo superbiæ, & inuidiæ, vt explicatum est n. 9. & sequentibus.

19. Ad 6. nego maiorem, quod nimirum peccata avaritiæ, iræ, & accidiæ si propriè sumantur, sint peccata purè spiritualia. Vt enim dictum est num. 12. peccatum avaritiæ propriè consistit in immoderato appetitu rerum temporalium, & pecunia æstimabilem, in quantum deseruiunt vñibus vitæ humanæ: peccatum iræ consistit in immoderato appetitu vindictæ, in quantum satisfacit passioni sensibili causatæ ex apprehensione contemptus: peccatum accidiæ consistit in tristitia, ex qua quis redditur tardus ad spiritualia propter corporalem laborem; sed hæc sunt peccata materialia, ac non purè spiritualia: ergo propriè non possunt esse in angelis. Possunt tamen in ijs esse metaphoricè: puta avaritia, si sumatur pro immoderato appetitu habendi quodcumque bonum creatum etiam spirituale, datur in angelis, & reducitur ad superbiām: ira si sumatur pro appetitu sumendi vindictam, & inferendi malum alteri, quia impedit bonum affectum singularitatis, reducitur ad inuidiam &c.

20. Ad 7. concedo, quod dæmones possunt peccare omnibus peccatis, quæ oriuntur ex superbia, & inuidia, sed dico quod illa reducuntur ad superbiām, & inuidiam,

tanquam ad duo vitia radicalia, seu capitalia, vt explicatum est num 16.

QVÆSTIO CLXXX.

Vtrum primum peccatum Luciferi fuerit superbiæ propriæ, vel potius nimie complacentiæ de se ipso, seu Luxuriæ, spiritualis?

S. Th. quæst. 63. art. 3.

1. **V**idetur primum peccatum Luciferi non fuisse superbiæ propriè dictæ, sed nimie cuiusdam complacentiæ de se ipso, quam Scotus vocat luxuriam spiritualem: primum enim peccatum Luciferi fuit primus actus inordinatus; sed primus actus inordinatus Luciferi non fuit superbiæ propriè dictæ, sed nimia complacentia de se ipso, & nimia æstimatio perfectionis, quam vidit in se: ergo. Probatur minor: nam superbiæ propriè dicta est, per quam quis se præfert alijs, quibus non debet præferre, vel se non subiicit alijs, quibus debet subijcere; nimia autem complacentia de se ipso absolute non est propriè superbiæ, sed luxuria quædam spiritualis; sed primus actus inordinatus Luciferi, non fuit actus, quo se alteri prætulerit, vel noluerit subijcere, sed actus, quo se ipsum nimis dilexit, & nimis de sua perfectione, & pulchritudine complacuit: ergo. Probatur minor: nam amor amicitiae, quo quis diligit se ipsum absolute, ac complacet de sua perfectione, est prior amore concupiscentiæ, quo quis vult sibi aliquam excellentiam, & se comparat, ac præfert alijs; sed sicut actus posterior supponit priorem, sic inordinatio actus posterioris supponit inordinationem actus prioris: ergo in Lucifero prior fuit inordinatio, & peccatum in actu amoris amicitiae, quo dilexit se ipsum absolute, & complacuit de sua perfectione, quam in actu amoris concupiscentiæ, quo voluit sibi aliquam excellentiam, ac se prætulit alijs, ac proinde primum peccatum Luciferi non fuit superbiæ propriè dictæ, sed complacentiæ de se ipso, ac cuiusdam luxuriæ spiritualis.

2. Respondeo Scotum in 2. distinctione 6. quæst. 2. docuisse primum peccatum Luciferi fuisse, non superbiæ propriè dictæ, in quantum est peccatum speciale, sed cuiusdam luxuriæ purè spiritualis. Scotus igitur cum censeat angelos carere omni corpore, censeat illos esse incapaces luxuriæ carnalis, qualem in angelis posuerunt aliqui Patres, qui dixerunt illos amore exarisse in filias hominum propter earum pulchritudinē, ex ijsque gigantes genuisse; ac ponit in ipsis luxuriam quandam purè spiritualem, & analogicam, ac proportionalem carnali, quæ consistit in nimio, & inordinato amore, ac complacentia alicuius pul-

Vuu 2 chri;